

## Täysistunto

**Torstai 17.10.2024 klo 16.01—20.46**

### **5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja siihen liittyviksi laeiksi**

Hallituksen esitys HE 161/2024 vp

#### *Lähetekeskustelu*

**Toinen varapuhemies Tarja Filatov:** Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-  
tien jälkeen. — Esittelypuheenvuoro, ministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

#### *Keskustelu*

**18.18 Opetusministeri Anders Adlercreutz** (esittelypuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Ammatillisen koulutuksen toiminnanohjaukseen, rahoitusjärjestelmään ja oppimisen tukeen ehdotetaan pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaisesti muutoksia, joilla vastataan osaavan työvoiman kysyntään, joilla kannustetaan järjestämään ammatil-  
lista koulutusta tuloksellisella ja laadukkaalla tavalla ja joilla vastataan opiskelijoiden li-  
sääntyvään tuen tarpeeseen.

Regeringen föreslår att finansieringsmodellen inom yrkesutbildningen ändras så att den uppmuntrar till att ordna utbildningen på ett sådant sätt att studerandena slutför sina studier och sysselsätts eller övergår till fortsatta studier efter utexamineringen. För att utveckla verksamhetsstyrningen inom yrkesutbildningen föreslås att det inleds ett åttåårigt försök. Till försöket kan väljas högst 40 utbildningsanordnare. Dessutom föreslås ändringar i stö-  
det för lärandet.

Arvoisa puhemies! Ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kehittämiseksi ehdote-  
taan käynnistettävän kahdeksan vuotta kestävä kokeilu, johon voidaan ottaa enintään 40  
koulutuksen järjestäjää. Toiminnanohjauksen kokeilun tavoitteena on löytää keinoja, joil-  
la ministeriö voi tukea nykyistä paremmin koulutuksen laatua ja vaikuttavuutta. Samalla  
kevennetään järjestämislupasäätelyä niin, että koulutustarjonta paremmin vastaa työ-  
markkinoiden tarpeisiin. Kokeiluun voidaan valita enintään 40 ammatillisen koulutuksen  
järjestäjää, joiden tulee kattavasti edustaa koulutuksen järjestäjäkenttää. Kokeiluun osallis-  
tuva koulutuksen järjestäjä saisi nykyistä vapaammin järjestää lähes kaikkia ammatillisia  
tutkintoja. Opetus- ja kulttuuriministeriö kävisi koulutuksen järjestäjän kanssa neuvotte-  
lut, joissa sovittaisiin tavoitteista ja toimenpiteistä koulutustarjonnan ja työmarkkinoiden

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 104/2024 vp

kohtaannon sekä laadun varmistamiseksi. Lisäksi sovittaisiin toimista, joilla koulutuksen järjestäjä etenee tavoitteiden suuntaisesti.

Ammatillisen koulutuksen rahoitusta muutettaisiin siten, että se kannustaa järjestämään koulutusta tavalla, jolla opiskelijat suorittavat opintonsa loppuun, valmistuvat ja valmistumisen jälkeen työllistyvät tai siirtyvät jatko-opintoihin. Rahoitusmallista karsitaan pois merkittävä määrä erilaisia painotus- ja korotustekijöitä lukuisine kertoimineen. Jäljelle jäävät painotus- ja korotustekijät keskitetään opiskelijavuosirahoitukseen. Opiskelijamaksujen keräämiseen ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa ei esitetä muutoksia. Rahoituksessa otetaan käyttöön myös uusi lähtötasokerroin, joka huomioi opiskelijoiden aiemman koulutustaustan. Samalla suoritepäättöksen haku- ja päätösprosessia kevennetään siirtymällä tavoitteellisten opiskelijavuosien hakemisesta ja kohdentamisesta käyttämään rahoituksessa toteutuneita opiskelijavuosia. Laskennallinen rahoitus kokonaisuudessaan perustuisi toteutuneisiin suoritteisiin. Tämä keventää sekä koulutuksen järjestäjien että viranomaisten työtaakkaa ja parantaa samalla koulutuksen järjestäjille heidän rahoituksensa ennakoitavuutta.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Hallitus esittää, että nykyiset opiskelijavalmiuksia tukevat opinnot korvattaisiin oikeudella oppimisen tukeen, joka olisi matalan kynnyksen tukimuoto. Oppimisen tuki voisi olla muun muassa tukiopetusta tai muuta opiskelijan tarvitsemaa tukea, jota annetaan yksittäiselle opiskelijalle tai ryhmälle. Opiskelijoiden on saatava tukea riittävästi ja oikea-aikaisesti, siten että se edistäisi opiskelijoiden osaamista, osaamisen osoittamista näytöissä, valmistumista, työllistymistä ja jatko-opintoihin siirtymistä sekä hyvinvointia.

Lisäksi opiskelijan oikeutta erityiseen tukeen uudistetaan vahvistamalla opiskelijan oikeutta erityisopetukseen. Erityinen tuki olisi erityisopettajan antamaa erityisopetusta sekä erityisopettajan konsultaatioon perustuvaa muuta opetusta ja ohjausta. Muun muassa opiskelijoiden mielenterveysongelmat ja neuropsykiatriset haasteet edellyttävät vahvemman tuen järjestämistä ja yhteistyötä muiden ammattilaisten kanssa. Erityisopetus vastaisi aiempaa paremmin opiskelijoiden lisääntyviin, vaativammankin tuen tarpeisiin.

**Toinen varapuhemies Tarja Filatov:** Kiitokset ministerille. — Ja sitten mennään puhujalistaan. — Edustaja Kallio.

**18.23 Vesa Kallio kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Opetusministeriön johtavat virkamiehet ovat jo pitkään ajaneet toisen asteen ammatillisen koulutuksen uudistusta. Ministerijohdon visiona on ollut, että käytettävissä olevat resurssit ohjattaisiin enemmän suurimpiin kaupunkeihin ja ylipäätään väestökeskitymiin. Samalla tämä tarkoittaa muun Suomen ja erityisesti itäisen Suomen ammatillisen koulutuksen toimintamahdollisuuksien heikentämistä. Edellisillä hallituskausilla tämä ministeriön tavoite on kyetty pysäyttämään ja koko maan pitäminen myös koulutuksen osalta kehityksessä mukana on saatu turvattua. Toivottavasti nyt istuva hallitus ei ole se, joka hyväksyy tämän epäoikeudenmukaisen ja epäreilun koulutuksen uudistuksen suuren tavoitteen.

Arvoisa puhemies! Hallitus leikkaa ammatillisesta koulutuksesta 120 miljoonaa euroa. Leikkaus on tätäkin suurempi, kun otetaan huomioon norminpuruksi kutsutut muut leikkaukset ja maksuttomien oppimateriaalien kulujen uudelleenkohdennukset. Summa lähestyy noin 150 miljoonaa euroa. Mitä nämä leikkaukset tarkoittavat konkreettisesti? Ammatti-osaamisen kehittämisyhdistys AMKEN laskelmien mukaan leikkaus tarkoittaa yli 11 000

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 104/2024 vp

opiskelijan vähennystä ammatilliseen koulutukseen. Se tarkoittaa 11 000 osaajaa vähemmän tilanteessa, jossa Suomen talous tulisi saada kääntymään nousuun. Ilman työntekijöitä se ei onnistu.

Arvoisa puhemies! Ammatillisella koulutuksella on erityisen suuri rooli itäisen Suomen ja sitä kautta koko Suomen menestymisen kannalta. Keskuskauppakamari teki vuonna 2023 kyselyn, jonka perusteella yli 80 prosenttia yrityksistä Suomessa tarvitsee toisen asteen ammatillisen koulutuksen suorittaneita työntekijöitä. Itäisessä Suomessa ammatillinen koulutus ja korkeakoulutus muodostavat yhdessä kokonaisuuden, joka tukee koko alueen kehitystä. Kun väestörakenteemme muutoksen takia tekevät kädet vähenevät nopeasti ja apua tarvitsevien käsien määrä kasvaa, on ammatillisella koulutuksella merkittävä rooli myös työhön johtavan maahanmuuton kannalta. Olimmepa sitten mitä mieltä tahansa maahanmuutosta, niin tekeviä käsiä ei meistä kantaväestöstä tulevaisuudessa yksinkertaisesti riitä.

Arvoisa puhemies! Opetusministeriön virkamiesjohto haluaa ohjata resursseja sinne, missä syntyy eniten lapsia. Tämä on rumasti sanottuna myrkkyä itäisen Suomen elinvoimalle ja tulevaisuudenuskolle. Meillä ammatillisessa koulutuksessa opiskelevien aikuisten osuus on noin kaksi kolmasosaa opiskelijamäärästä. Tämä tarkoittaa sitä, että jatkuvan oppimisen tarve on suuri, uusia taitoja tarvitaan niin nykyisen työtehtävän suorittamiseen kuin erityisesti kouluttautumiseen uuteen ammattiin vanhan kadotessa alta. Kun itäisessä Suomessa oppivelvollisten määrä on nopeasti laskeva, korostuu aikuisopiskelijoiden merkitys. Tätä ei jostain syystä ministeriön johdossa haluta nähdä. Jatkuva oppiminen mahdollistaa alueemme yritysten työntekijöiden saannin ja toisaalta mahdollistaa työn löytämisen ilman, että on pakotettu muuttamaan pois kotiseudultaan. Ammatillisen koulutuksen rahoituksen turvaaminen ja koulutuksen kehittäminen ovat aivan oleellisia itäisen Suomen tulevaisuuden kannalta. Ne ovat perusasioita alueemme asuttuna ja elinvoimaisena pitämiseksi.

Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä oleva lakiesitys ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta on lähtökohtaisesti kannatettava. Oleellista on, että siinä asetettavat tavoitteet kirjataan selkeiksi ja mitattaviksi. Keskeisiä kysymyksiä kokeilussa on, miten toteutumat vaikuttavat rahoitukseen: onko tilanne sama kuin esitetystä rahoituslaista eli 50 prosenttia opiskelijavuodet, 30 prosenttia suoritteet eli tutkinnot ja tutkinnon osat, 18 prosenttia työllistyminen ja jatko-opintoihin siirtyminen, ja 2 prosenttia palautteet? Tarkoittaako painokertoimien keskittäminen opiskelijavuosiäärään sitä, että vain 50 prosentin rahoituksessa huomioidaan kalliiden alojen rahoitustarve. Myös oppimisen tuen resursiin on saatava selvyys: mitä kertoimia siinä käytetään? Näihin alueemme oppilaitokset tarvitsevat vastauksia nopeasti, jotta ne voivat arvioida kokeilun kokonaisvaikutuksia.

Lisäksi kun kokeiluun valitaan 40 koulutuksen järjestäjää, kasvaa riski, miten niiden toimijoiden käy, jotka eivät kokeiluun syystä tai toisesta pääse. Näitä on kuitenkin lähes sata. Missään tapauksessa ei saa muodostua kahden kerroksen mallia, jossa toiset saavat parempaa kohtelua kuin toiset.

Arvoisa puhemies! Lopuksi suora sitaatti maa- ja metsätalousministeriön lausunnosta: ”Lainsäädäntömuutokset eivät saa vaarantaa osaavan työvoiman saatavuutta yhteiskunnallisesti merkittävillä ja huoltovarmuuden kannalta jopa kriittisillä ammattialoilla maassamme. Ammatillinen koulutus vaikuttaa laajasti yhteiskuntaan, sen elinvoimaisuuteen sekä esimerkiksi kuntien pito- ja vetovoimaan. Tämän vuoksi merkittävien laki- ja asetusmuutosten vaikutusten arvioinnin tulee olla nykyistä laajempaa ja syvällisempää. Kun vertai-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 104/2024 vp

lua tehdään Suomen tai maakuntien tasolla, eivät esimerkiksi yksittäisten seutukuntien vaikutukset tule esille. Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että vaikutuksia eri alueiden koulutuksen saavutettavuuteen ja laadun tasapuolisuuteen, erityisesti maaseutu- ja kaupunkialueiden välillä ei ole lakiesityksessä arvioitu.” — Kiitos.

**Toinen varapuhemies Tarja Filatov:** Edustaja Viitala.

**18.28 Juha Viitala sd:** Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan, että toteutettaisiin kahdeksanvuotinen kokeilu ammatillisen koulutuksen toiminnan ohjauksesta. Esityksen mukaan kokeiluluvan saaneella ammatillisen koulutuksen järjestäjällä olisi oikeus järjestää kaikkia ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteeseen kuuluvia tutkintoja. Tämä pitää sisällään mielestäni laadullisen riskin.

Toisen asteen ammatilliseen koulutukseen kohdistuvat 120 miljoonan euron sopeutus-toimet pahentavat entisestään vuonna 2018 tehdyn ammatillisen koulutuksen reformin myötä tulleita ongelmia. Ammatillisen koulutuksen järjestäjät ja työpaikat eivät ole pysyneet muutoksessa täysin mukana. Reformin myötä on lisätty opetuksen työelämälähtöisyyttä ja erilaisten oppimisympäristöjen hyödyntämistä. Tämä muutos on tuonut haasteita sekä opiskelijoille että työyhteisöille. Yksi ongelma on se, että useilla koulutuksen järjestäjillä on vaikeuksia löytää osaamisen hankkimiseen soveltuvia työpaikkoja. Työssäoppimispaikkojen löytäminen on vaikeuttanut myös ammatillisten oppilaitosten heikko tuntemus yritysten keskuudessa.

Olen itse seurannut toisen asteen ammatillisen koulutuksen tilaa usean vuoden ajan ollessani jäsenenä Opetushallituksen prosessiteollisuuden työelämätoimikunnassa, ja olen erittäin huolissani siitä, pysyykö opetuksen laatu vaadittavalla tasolla ja vaihteleeeko laatu johtuen eri työssäoppimispaikoista.

Toiminnanohjauksen kokeilun tavoitteena onkin juuri löytää keinoja, joilla ministeriöstä voidaan tukea nykyistä paremmin koulutuksen laatua ja vaikuttavuutta. Samalla kevennetään järjestämislupasäätelyä niin, että koulutustarjonta paremmin vastaa työmarkkinoiden tarpeisiin. Tässä tuo osio, keventää säätelyä, luo juuri sen laadullisen riskin, joka tulee tässä kokeilussa hallita. Tälläkin hetkellä on järjestämislupia sellaisilla tahoilla ja aloilla, että on syytä epäillä, löytyykö kaikilla kyvykkyyttä ja resursseja laadukkaan koulutuksen järjestämiseen. Tämän vuoksi on tärkeää kehittää koulutuksen järjestäjien, työelämän edustajien ja opetus- ja kulttuuriministeriön välistä vuoropuhelua. Tällä hetkellä tutkintojen järjestämislupaprosessi on liian hidas. Olen ollut sitä itsekin läheltä näkemässä, mutta kehittäminen ei saa kuitenkaan tarkoittaa sitä, että opetuslupia saavat tahot, joilla ei ole kyvykkyyttä järjestää koulutusta.

On tärkeää, että nyt valmisteilla oleva uudistus toteutetaan niin, että saavutetaan ammatillisen koulutuksen toiminnallinen vakaus pidemmäksi ajaksi kuin vain yhdeksi hallituskaudeksi. — Kiitos.

**Toinen varapuhemies Tarja Filatov:** Edustaja Koponen, poissa. — Edustaja Suhonen.

**18.31 Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässäkin kohdassa on vahvasti esillä oppimisen tuen ja erityisen tuen kokonaisuus. Ammatillisessa koulutuksessakin on tärkeää, että oppimisen tukea tulisi olla opiskelijoille saatavissa riittävästi, oikea-aikaisesti ja laadultaan sellaisena, että se edistäisi opiskelijoiden osaamista, osaamisen osoittamista

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 104/2024 vp

näytöissä, valmistumista, työllistymistä ja jatko-opintoihin siirtymistä sekä hyvinvointia. Myös oppimisen tuen kytkeminen tiiviisti koulutuksen tavoitteiden saavuttamiseen nähtiin tärkeäksi ammatillisen koulutuksen laajempiakin tavoitteita edistäväksi ratkaisuksi. Valtaosa lausunnonantajista näki esityksen erityisopettajan roolista oppimisen tuessa taroituksenmukaisena. Usea lausunnonantaja katsoi, että esitys vähentää byrokratiaa ja tuo joustavuutta opiskelijan tuen tarpeiden huomioon ottamisessa joustavasti. Nämä ovat tärkeitä asioita. On tiedossa, että oppimisen tuki sekä erityistuki on ammatillisessakin koulutuksessa jatkossakin entistä tärkeämpää, ja tulevaisuudessa olisi hyvä, että se toteutuisi kattavasti. Itselläni vain herää huoli siitä, miten tässäkin kohdassa varmistetaan resurssit niin henkilöstön osalta kuin rahoituksen osalta, ja kun tiedämme, että toisesta asteesta ollaan leikkaamassa 120 miljoonaa euroa, niin lähinnä tämän yhtälön toteutuminen aiheuttaa minussa huolta. — Kiitos.

**Toinen varapuhemies Tarja Filatov:** Edustaja Eloranta.

**18.33 Eeva-Johanna Eloranta sd:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä esitetään ammatillisen koulutuksen oppilaitosten rahoitusten muuttamista merkittävällä tavalla niin, että jatkossa ammatillisen koulutuksen määräraha koostuisi toteumiin perustuvasta laskennallisesta perusrahoituksesta ja harkinnanvaraisesta rahoituksesta. Myös rahoituksen ker-toimia muutetaan merkittävästi.

Lakiesityksen ollessa lausunnolla sain huolestuneita yhteydenottoja esityksen vaikutuksista erityisesti luonnonvarakoulutuksen jatkumiseen. Tein tästä myös kirjallisen kysymyksen ministerille. Muun muassa oman alueeni Ammattiopisto Livian luonnonvara-alan koulutuksen rahoitusta uhkasi jopa 20 prosentin väheneminen. Oli kuitenkin ilo huomata, että lakiesitystä oli vielä kehitetty lausuntojen perusteella ja kustannuskorien määrää oli muutettu viidestä seitsemään.

Luonnonvara-alat ovat tärkeitä tulevaisuuden aloja. Koulutuksissa opiskelijat oppivat luonnonmateriaalien laajaan hyödyntämiseen. Näitä aloja ei opita pelkällä teoriaopetuksella. Toivon, että laskentaperusteasetusta säädettäessä varmistetaan, että luonnonvara-aloille varmistetaan niiden tarvitsema riittävä rahoitus.

Puhemies! Viimeisen kolmen hallituskauden aikana ammatilliseen koulutukseen on kohdistettu hyvin merkittäviä reformeja. Nyt hallitus on osoittamassa siihen valtavan 120 miljoonan euron leikkauksen ja samaan aikaan muuttamassa merkittävästi rahoituslakia. Ammatillinen koulutus ansaitsisi nyt aikaa ja rauhaa. Tehtyjä muutoksia tulee pystyä seuraamaan ja arvioimaan perusteellisesti ennen uusien muutosten tekemistä. On tärkeää, että nyt käsittelyssä oleva uudistus toteutetaan niin, että saavutetaan ammatillisen koulutuksen toiminnallinen vakaus pidemmäksi ajaksi, ei vain yhdeksi hallituskaudeksi.

On myös ongelmallista rahoituksen kannalta, että opiskelijavuosien enimmäismäärä määriteltäisiin seuraavaksi neljäksi vuodeksi. Neljän vuoden aikana järjestäjän toiminnassa tai toimintaympäristössä voi ehtiä tapahtua merkittäviäkin muutoksia. Opiskelijavuosien enimmäismäärää tulisi voida muuttaa myös nopeasti muuttuneeseen tilanteeseen reagoien.

**Toinen varapuhemies Tarja Filatov:** Edustaja Elo.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 104/2024 vp

18.35 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Tällä hallituksen esityksellä on tosiaan tarkoitus käynnistää kahdeksanvuotinen kokeilu ammatillisen koulutuksen kehittämisestä. Kokeilussa 40 koulutuksen järjestäjää saisi luvan järjestää kaikkia ammatilliseen koulutukseen kuuluvia tutkintoja. Sinänsä tärkeää, että hallituksella on halua kehittää ammatillista koulutusta. Toisella asteella onnistuminen on aivan kriittistä, jotta saamme tähän maahan riittävästi osaajia ja jotta jokainen nuori löytää oman polkunsä työelämään. Tähän nähdn ristiriitaista ja valitettavaa on se, että hallitus leikkaa 120 miljoonaa euroa ammatillisesta koulutuksesta, ja tämä tulee väistämättä heikentämään koulutuksen laatua ja osuu myös oppivelvollisiin.

Tämä kokeilulaki on sinänsä kannatettava, ja sitä on valmisteltu nähdäkseni hyvässä yhteistyössä ammatillisen koulutuksen kenttää kuunnellen. Kokeilun laajuus on herättänyt huolia. Kokeiluun on tosiaan tarkoitus valita 40 koulutuksen järjestäjää yhteensä 134:n järjestäjän joukosta, ja haasteena on, että tämä nykyinen jäykkä ja ennakoimaton toimintamalli jää voimaan muille, vajaalle sadalle koulutuksen järjestäjälle, ja näille tämä kokeilun kesto aika, kahdeksan vuotta, on ymmärrettävästi pitkä aika.

Rahoitusmallin muutosten osalta on syytä muistaa, että ammatillisella koulutuksella on monia tehtäviä yksilöiden, työelämän ja yhteiskunnan osaamistarpeisiin vastaamiseksi. Työelämänäkökulma on tärkeä, mutta se ei ole ainoa. Ammatillisen koulutuksen järjestäjien tehtävä on vuosien kuluessa merkittävästi laajentunut ja muuttunut. Työ- ja elinkeinoelämän osaamistarpeisiin vastaamisen rinnalle tärkeäksi rooliksi ja tehtäväksi on muodostunut yhteiskunnallinen tehtävä. Koulutuksen järjestäjän vastuut ja volyymit eri alueilla eroavat huomattavasti muun muassa vieraskielisten koulutukseen, kotoutumiseen ja työllistämiseen liittyen. Esimerkiksi Espoossa ja Kirkkonummella toimiva Omnia on yksi niistä koulutuksen järjestäjistä, jonka toiminta-alueella korostuu entisestään kasvava vieraskielisten määrä. Onkin tärkeätä, että tämä huomioidaan tämän kokeilun toimeenpanossa, jotta erilaisille kokeiluille ja toimintamalleille kehitettyjä vaikuttavia toimintamalleja pystytään hyödyntämään.

**Toinen varapuhemies Tarja Filatov:** Edustaja Seppänen.

18.37 **Sara Seppänen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta on erittäin tervetullut. Siinä on nimenomaan tavoitteena parantaa ammatillisen koulutuksen vaikuttavuutta, laatua ja tätä työelämärelevanssia. Kokeilussa pyritään antamaan koulutuksen järjestäjille enemmän joustavuutta vastata työelämän tarpeisiin ja laajentaa koulutustarjontaa, mukaan lukien nämä englanninkieliset koulutukset. Lisäksi tavoitteena on yksinkertaistaa rahoitusmallia, vahvistaa oppimisen tukea sekä tarjota erityisopetusta ja matalan kynnyksen oppimistukea. Esitys tukee alueellista koulutustarjontaa ja edistää osaavan työvoiman saatavuutta kriittisillä aloilla.

Erityisesti iloitsen siitä, että tässä kokeilussa pyritään nykyistä systemaattisemmin huomioimaan elinkeinoelämän näkemykset ja ottamaan ne huomioon tämän ammatillisen koulutuksen tarjonnassa, ja koulutuksen järjestäjän ja opetus- ja kulttuuriministeriön ohjaussuhteessa pyritään sitten parantamaan juurikin sitä vaikuttavuutta.

No, täällä mainittiinkin jo nämä luonnonvara-alat, joista hieman huolta on sen rahoituksen suhteen. Siitä täytyy kyllä nyt huolehtia, että sinne kohdennetaan sitten riittävästi. Meillä esimerkiksi Lapissa ammattikoulu Lappia kouluttaa näille luonnonvara-aloille, ja siellä on mielenkiintoisia uusia innovaatioita, mitä kehitetään Lapin luonnon yrteistä, ja

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 104/2024 vp

esimerkiksi ruoan kasvatusta vertikaalisesti, kasvien kasvatusta, ja kyllä nämä puhtaast, paikalliset elintarvikkeet ovat myöskin semmoinen tulevaisuuden ala. Tämä koulutus vaatii sitten erilaiset kertoimet, jotta pystytään järjestämään ja hankkimaan koulutukseen tarvittavat välineistöt ja muut tarvikkeet. — Kiitos.

**Toinen varapuhemies Tarja Filatov:** Edustaja Razmyar.

**18.40 Nasima Razmyar sd:** Arvoisa rouva puhemies! Myöskin tämä laki on tervetullut monelta osin, elikkä toiminnanohjauksen kokeilulaki. Vaikkakin meillä ammatillinen koulutus on kokenut useita reformeja, niin tietenkin se tosiasia, että siellä edelleen tarvitaan tukea, tarvitaan erityistukea, tarvitaan matalan kynnyksen tukea, on edelleen olemassa oleva haaste, ja se, että tällä pyritään siihen vaikuttamaan, on tietenkin hyvä ja tärkeä asia.

Ehkä ministeriltä haluaisin kysyä, mitä asiantuntijoilta on tullut tässä esiin: Onko ajatuksena, että kokeilulain puolessavälissä voitaisiin sitten arvioida näitä uudistuksen vaikutuksia, koska silloin sitten myös sillä vaikuttavuudella on merkitystä?

Mutta sitten tähän toiseen ikävään näkökulmaan. Se, että meillä on laadukasta ja ammatillista koulutusta, tarkoittaa sitä, että meillä on koulutuksen järjestäjiä, jotka pystyvät tarjoamaan laadukasta opetusta. Valitettavasti leikkaukset, joita nyt hallitus on esittämässä, vesittävät hyvinkin pitkälti myös tämän oppimisen tuen uudistusta. Se, että tähän laitetaan kymmenen miljoonaa lisärahoitusta, ei valitettavasti korvaa sitä erittäin merkittävää leikkausta, jota ammatillista koulutusta kohtaan ollaan nyt viemässä eteenpäin. Se, että nämä leikkaukset vielä tehdään jo heti ensi vuonna ilman, että esimerkiksi oppilaitokset voivat siihen etukäteen valmistautua, on erittäin surullista. Se on ikävää. Se monella tapaa vesittää myöskin tämän lain erittäin tärkeitä puolia, nimenomaan sitä oppimisen tukea, ja vahvistetaan ennen kaikkea ammatillisessa koulutuksessa oppilaiden, opiskelijoiden tarvetta siihen, että sitä laadukasta opetusta saa myös siellä ammatillisessa koulutuksessa.

Mutta ehkä vielä loppuun, arvoisa puhemies: Näiden leikkausten lisäksi asiantuntijoilta ilmeni myöskin huoli siitä, että henkilökohtaisen osaamisen kehittämisen eli tämä hoksin kevennysehdotus ja myöskin osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelman veloitteen poistaminenkin ikään kuin huolestuttavat koulutuksen järjestäjiä. Moni pitää näitä myöskin koulutusleikkauksina — asioita, joita joka tapauksessa halutaan siellä ammatillisessa koulutuksessa tehdä, jotta pystytään takaamaan laadukasta koulutusta myöskin opiskelijoille ja oppijoille.

Mutta kaiken kaikkiaan hyvä uudistus. Valitettavasti hallituksen muut esitykset ja ennen kaikkea ammatillisen koulutuksen leikkaukset vesittävät näitä tärkeitä tavoitteita, joita tässä kokeilulaissa on. — Kiitoksia.

**Toinen varapuhemies Tarja Filatov:** Ministeri, olkaa hyvä.

**18.43 Opetusministeri Anders Adlercreutz:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Kiitos kommentteistanne ja huomioistanne.

Paljon on ollut keskustelua rahoituksen ympärillä, ja se on ihan totta, että 120 miljoonan leikkaus kohdistuu ammatilliseen koulutukseen. Se kuitenkin tarkoittaa, että ensi vuonna rahoitus on kutakuinkin samalla tasolla euromääräisesti kuin viime vuonna. Se on euromääräisesti noin 97 miljoonan leikkaus, mikä toki on paljon, mutta 120:n päälle tosiaankin

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 104/2024 vp

tulevat nämä indeksikorotukset ja vaikka tämä kymmenen miljoonan panostus oppimisen tukeen, eli nettovaikutus on hieman pienempi.

Vaikutusta pyritään ohjaamaan niin, että se kohdistuu toista tai kolmatta tutkintoa tekeviin. Sellaisia opiskelijoita on noin 65 000, ja määrällisesti, opiskelijavuosina, se tarkoittaa noin 10 000:n leikkausta siihen määrään, mikä tarkoittaa toki, että senkin jälkeen opiskelijavuosia on noin 55 000. Jatkuvan oppimisen — jos nyt sen rahoitusta pohtii — osuus tästä kokonaisuudesta on noin puoli miljardia. Tietenkään tätä ei voi sataprosenttisesti rajata. Rajausta tapahtuu käytännössä opetuksen järjestäjien toimesta. He määrittelevät sitä omaa kapasiteettiaan tämän rahoituksen puitteissa, mutta tämä on se laskentamalli.

Kokonaisuudessaan tätä kokeilua, joka mahdollistaa sen, että itse pystyy vapaammin määrittelemään sen, mikä se tarjonta on, ei ohjata enää niin ylhäältä kuin aikaisemmin, ja kun tämän vielä yhdistää siihen, että perusrahoitus on pienempi ja vaikuttavuudella on isompi painoarvo, se tarkoittaa, että kun kohdistaa tarjontaa aloille, joilla on oikeasti kysyntää, niin se näkyy myöskin rahoituksessa. Silloin paikallinen yrityselmä kiittää, kansantalous kiittää, tuottavuus kiittää ja opetuksen järjestäjäkin saa enemmän rahoitusta. Eli tässä on kyllä jonkinlainen win-win-win-win-tilanne, jota en voi pitää muuta kuin varsin hyvänä asiana.

40 pääsee tähän kokeiluun mukaan. Heidän kanssaan käydään neuvottelut, mutta toki muidenkin kanssa, enkä näkisi, että tässä olisi sinänsä laaturiskiä olemassa. Pikemminkin ajattelen, että laatua parannetaan. Ja mitä tulee MMM:n huoleen siitä, miten tämä näkyy osaavan työvoiman saatavuudessa, niin kun nimenomaan pystytään paremmin tarjoamaan opetusta, koulutusta työvoimatarpeeseen, niin en voi päätyä toiseen johtopäätökseen kuin että se nimenomaan paremmin takaisi osaavan työvoiman saatavuuden kuin se nykyinen malli.

Luonnonvara-alat ovat keskusteluttaneet paljon. Lausuntokierroksen jälkeen lisättiin korien määrää. Saattaa olla, että se ei kaikkia ongelmia poistanut. Sen takia tulemme käyttämään harkinnanvaraista rahoitusta ylimenokaudella, kunnes saadaan nämä taustatiedot päivitettyä niin, että voidaan varmistaa, että rahoitus vastaa sitä todellista tarvetta. Tässä saattaa siis olla pieni haaste, jonka hoidamme harkinnanvaraisella rahoituksella, sikäli kun se oikeasti materialisoituu.

Siinä se suurin kysymyspatteri taisi olla. — Kiitos keskustelusta.

**Toinen varapuhemies Tarja Filatov:** Kiitokset ministerille. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 18.47.

---

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.10.

**Puhemies Jussi Halla-aho:** Sitten palaamme asiakohdan 5 käsittelyyn. — Keskustelu jatkuu. Ledamot Ollikainen, varsågod.

20.10 **Mikko Ollikainen r:** Ärade talman! I samband med coronan, då vi hade distansundervisning, märkte man kanske speciellt på yrkessidan att många elever kanske inte riktigt



## Pöytäkirjan asiakohta PTK 104/2024 vp

hade lyckats med läsande, skrivande, att det fanns en hel del brister i samband med baskunskaperna. Därför satsar nuvarande regering en hel del på baskunskaperna. Men det är klart, före en studerande eller ett barn har börjat gå till skolan, gått hela grundskolan, nio år, före man är på yrkessidan, så är det också viktigt att få stöd för lärandet i yrkesundervisningen. Det är någonting som man nu lägger in också på yrkessidan i likhet med gymnasiesidan, och det tycker jag är en jättebra och viktig sak.

Förutom det här kommer vi att gå över till det här försöket med en verksamhetsstyrning, där 40 olika anordnare alltså skulle ha möjlighet att ha examen kring egentligen alla olika ämnen som finns. Det här tycker jag är en bra helhet och där är det också viktigt att det här fungerar på svenska i fortsättningen.

Tästä kahdeksanvuotisesta toiminnanohjauskokeilusta oli hyvää keskustelua aikaisemmin, ja tässä tuli jonkun verran kysymyksiä siihen. Suurin osa tuki tätä kuitenkin, ja se on minun mielestäni hyvä asia tässä.

Se painotushan siirtyy enemmänkin sitten siihen, että valmistutaan oppilaitoksista ja myös sitten työllistytään tai saadaan opiskelupaikkoja, ja tässä tilanteessa näen sen aika tärkeänä. Toki tässä on TE-uudistuskin taustalla, että tätä yhteistyötä sitten tehdään sen suhteen.

Tässä kokonaisuudessa tämä oppimisen tukikin tuli esille aika vahvasti, ja se on mielestäni ensiarvoisen tärkeää tässä kanssa, että myös ammattikoulupuolella on tätä tukea perusopetuksen jatkeeksi. Se on ensisijaisen tärkeää. Ja kuten tuossa toisella kotimaisella totesin, että korona-aikana kun oli etäopetusta, niin varsinkin ammattipuolella mutta myös lukiopuolella tuli perusosaamisessa, perustaidoissa vajavaisuuksia, esimerkiksi laskemisen osalta ja lukemisen osalta.

Minun mielestäni on tärkeää, että myös on tukea, että valmistutaan, saadaan tutkinto. Näen, että on tärkeää, että tämä myös ulottuu ammatilliseen koulutukseen. — Kiitos.

**Puhemies Jussi Halla-aho:** Tack, kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

**20.13 Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Täällä käytiin tästä esityksestä jo hyvä, pitkä keskustelu, ja kuten siinä todettu, tätä ammatillisen koulutuksen ohjauksen kokeilua on suunniteltu ja valmisteltu pitkälti yhteistyössä oppilaitosten kanssa, ja siinä on paljon hyviä elementtejä, mutta valitettavasti sitä haastaa tämä suuri 120 miljoonan euron tai jopa suurempi leikkaus, jos hallinnon kustannusten leikkaukset otetaan mukaan. Sitä haastaa myös se, että tähän kokeiluun pääsee mukaan vain 30 prosenttia eli 40 koulutuksen järjestäjää, ja kokeilu on kuitenkin kestoaltaan kahdeksanvuotinen, eli tässä saattaa suurtakin eriytymistä sen osalta tapahtua.

Tässä pyritään siihen, että työttömien uudelleen kouluttautumista sekä lisä- ja täydennyskoulutusta tulisi näiden säädösmuutosten myötä priorisoida, mutta samaan aikaan tosiaan tehdään nämä leikkaukset, joissa ammatti- ja erikoisammattitutkintojen asema merkittävästi heikkenee sekä henkilöstökoulutuksen ja muun ammatillisen koulutuksen valtionrahoitus lopetetaan kokonaan.

Olisin ministeriltä kysynyt — tarvitsemme mielestäni vastauksia — millä työkaluilla työelämän osaamistarpeisiin jatkossa vastataan. Meillä on käynnissä suuri TE-uudistus, jossa kuntien ja alueiden pitäisi pystyä nimenomaan tällä omalla koulutustarjonnallaan meidän kasvavaa työttömyyttä ratkomaan, mutta samaan aikaan tähän ammatilliseen kou-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 104/2024 vp

lutukseen sekä kotoutumiseen, jotka juuri ovat niitä keinoja, tehdään nämä isot leikkaukset. Eli tässä on hyvä esitys, mutta isolta osin siltä sitten viedään resurssit budjetin myötä pois.

No, sitten tässä on — samoin kuin tuossa äsken käsitellyssä lukiolaissa — paljon oppimisen tuen vahvistamista, mikä on todella tervetullutta ja toivottua myös tällä ammatillisen opetuksen puolella. Siihen on varattu ihan kohtuullisesti rahoitustakin, 15 miljoonaa kokeilun osalta vuosille 24—25 ja sen jälkeen sitten 10 miljoonan rahoitus vuosittain. Sillä varmasti saadaan hyvää tukea aikaiseksi, kunhan niitä osaavia opettajia löytyy, eli tähän sisältyy samat täydennyskoulutuksen haasteet kuin siellä lukion puolella. Toki ammatillisen koulutuksen opettajilla on ollut ehkä jonkun verran helpompi päästä näihin erityisopettajakoulutuksiin kuin perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opettajilla.

Hyvä esitys, mutta ympäristö tuo sille paljon haasteita.

**Puhemies Jussi Halla-aho:** Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina, olkaa hyvä.

**20.16 Anna-Kristiina Mikkonen sd:** Arvoisa puhemies! Keskustelussamme on nyt tosiaan ammatillisen koulutuksen lakiuudistuksista toiminnanohjauksen kokeilulaki, ja kuten tuossa edellä edustajakollega Hopsu totesi, niin on erikoista, että tähän toiminnanohjauksen kokeilulain pariin ja piiriin otetaan vain 30 prosenttia koulutuksen järjestäjistä, eli vain 40 koulutuksen järjestäjää valitaan tähän kokeiluun mukaan. Valintakriteerit ja pisteytys on syytä tehdä kyllä läpinäkyvin perustein.

Kokeilulain osalta on myös arvioitava sen vaikutuksia ylipäätään koko koulutuksen järjestäjäverkkoon, opiskelupaikkojen saatavuuteen alueellisten tarpeiden ja huoltovarmuuden näkökulmasta sekä koulutuksen järjestäjien toimintaedellytyksiin varsinkin niillä alueilla, joiden koulutuksen järjestäjät eivät kokeiluun pääse mukaan.

Sain tällä viikolla vierailla Savonlinnassa Ammattiopisto Samiedulla ja sain tuoreet terveiset sieltä, paikalliset huolet ammatillisen koulutuksen tilasta. Kuten me kaikki tiedämme, niin ammatilliseen koulutukseenhan on nyt suunnattu yli 120 miljoonan euron leikkaukset, vaikka jo nykyisellään ammatillista koulutusta vaivaa pula lähiopetuksesta. Tunteja on jouduttu nipistämään, ja oppimista on siirretty harjoitteluun ja työpaikoille.

Hallitus on samalla myös raskaasti uudistamassa ammatillisen koulutuksen rahoitusmallia, jossa muun muassa tutkintokertoimien muutokset aiheuttavat massiivisia leikkauksia alueilla koulutuksen järjestämiseen kohdistuvien leikkausten vuoksi. Koulutuksen järjestäjien järjestämisluvista on myös poistettu asetuksella opiskelijavuosien minimimäärä, ja erityisen tuen kerroin poistuu. Ammatillisen koulutuksen leikkaukset vesittävät tätä oppimisen tuen uudistamista.

**Puhemies Jussi Halla-aho:** Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, edustaja Kosonen on poissa. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

**20.19 Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Ammatillinen koulutushan on tässä viimeisinä vaalikausina, oikeastaan jokaisella vaalikaudella ollut kohtuullisen isojenkin muutosten kohteena. Sipilän hallituskaudella oli oma reforminsa, jota silloinen hallitus vei eteenpäin. Edellisellä hallituskaudella, Rinteen—Marinin hallituksen aikana, toteutettiin laaja oppivelvollisuusiän muutokseen liittyvä reformi, ja nyt sitten tällä hallituskaudella pyritään tätä toiminnanohjausta kehittämään.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 104/2024 vp

Samaan aikaan kuitenkin on todella muistettava, niin kuin täällä kollegat ovat oikein todenneet, että sisällön ohjaaminen tai muuten siihen vaikuttaminen ei ole irrallaan niistä taloudellisista resursseista, joita koulutuksen järjestäjällä on käytettävissä, ja senpä takia paljon niitäkin hyviä tavoitteita, joita tälläkin lainsäädännöllä on, luultavasti vesitty ainakin osin siksi, että koulutuksen järjestäjällä on valtava taloudellinen haaste johtuen siitä, että toisella kädellä ollaan rahoitusta huomattavan paljon vähentämässä. Tämä näkyy aivan varmasti jokaisella koulutuksen järjestäjällä. Moni koulutuksen järjestäjä on jo tähän mennessä käynyt esimerkiksi omat muutosneuvottelunsa läpi, henkilöstömäärä on vähentynyt, ja kohtuullisen monellahan ne taitavat olla edessä päin.

Arvoisa puhemies! Tähän esitykseen liittyvät ehdotukset ovat monelta osin kyllä kannatettavia, mutta puutun vain yhteen asiaan, joka herättää kyllä nyt ihmetystä, ja se liittyy todella tähän toiminnanohjauksen kokeiluun, jossa olisi nyt tarkoituksena, että meillä kahdeksan vuotta olisi kaksi erilaista tapaa, joilla nyt sitten ministeriö toimintaa ohjaa koulutuksen järjestäjän osalta. Kahdeksan vuoden ajan olisi kahden kerroksen väkeä, ja veikkaanpa, että tätä ei aivan loppuun asti ole mietitty, varsinkaan kun nyt mistään ei selviä, että mitäs sitten kahdeksan vuoden jälkeen tapahtuu siinä tilanteessa, kun tämä kokeilu loppuu. Senpä takia olisi varmaan nyt sitten syytä, jos tällä mallilla halutaan mennä eteenpäin, toimia kaikkien osalta siten, että vapautetaan nämä toimitukset ja katsotaan mihin se sitten asettuu, koska ainakin ne yhteydenotot, joita koulutuksen järjestäjiltä on itselleni tullut, ovat juuri liittyneet siihen, että tämä tilanne aiheuttaa aika paljon epätietoisuutta, kun koulutuksen järjestäjät eivät tiedä, miten heidän tässä käy, kun tähän kokeiluun otetaan vain tietty määrä koulutuksen järjestäjiä mukaan.

Yhtä kaikki on tarve ammatilliselle koulutukselle, siis tarve sille, että pystymme koulutamaan osaajia, jotka palvelevat sitten laajasti yrityksiä, elinkeinoelämää, julkishallintoa. Niitä tarvitaan. Se on päivänselvä asia, ja siihen kannattaa myös resursseja pistää, koska nyt tosiasiallisesti nämä rahoituksen leikkauksethan johtavat siihen, että pelkäänpä pahoin, että muun muassa tämä lähiopetuksen määrä, jota oikeastaan kaikki ovat kritisineet ja olleet huolissaan sen vähentymisestä, tulee jälleen vähentymään. Ja toivon, ettei Suomessa koulutusta, varsinkaan ammattiin johtavaa eikä yleissivistävääkään, hoideta kirjukurssilla.

**Puhemies Jussi Halla-aho:** Kiitoksia. — Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

**20.22 Eemeli Peltonen sd:** Arvoisa puhemies! Olemme saaneet tänne eduskuntaan lähetekeskusteluun hallituksen esityksen laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta. Kun kävin läpi tätä hallituksen esityksen valmisteluvaiheessa saamaa lausuntopalautetta, niin sieltä kyllä nousee yksi suuri huoli ylitse muiden ammatillisen koulutuksen toimintaympäristöstä. Se on tämä kritiikki jatkuville muutoksille ja uudistuksille ja kritiikki myöskin näille rahoitusleikkauksille, jotka valitettavan usein tulevat sitten vaalien jälkeen myöskin hyvin ennakoimattomalla tavalla tämänkin hallituksen agendalle.

Yhdyn siihen lausunnonantajien näkemykseen siitä, että kyllä ammatillisen koulutuksen kehittäminen tulee tehdä ja myöskin rahoitus järjestää pitkäjänteisesti. Tällainen poukkoilu, jota valitettavasti joudumme tälläkin vaalikaudella näkemään, ei ole eduksi sille ammatillisen koulutuksen pitkäjänteiselle kehittämiselle, jota varsinkin siellä koulutuksen järjestäjien piirissä kipeästi kaivataan.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 104/2024 vp

On todella surullista, kuten tässäkin lähetekeskustelussa on jo useammassa ansiokkaassa puheenvuorossa viitattu, todistaa sitä, että hallitus ei mahdollista pitkäjänteistä kehittämistä ja tue sitä työtä, jota alueilla koulutuksen järjestäjät tekevät. Nämä 120 miljoonan euron leikkaukset, joita ammatilliseen koulutukseen vaalikauden aikana kohdistetaan, ovat merkittäviä ja eivät kyllä vastaa niitä puheita, mitä vielä ennen vaaleja puhuttiin koulutuksen suojelemisesta niiltä kaikkein merkittävimmiltä leikkauksilta. Nämä leikkaukset näkyvät jo nyt eri puolilla Suomea hyvinkin vakavalla tavalla.

Myöskin meillä Keski-Uudellamaalla, omalla alueellani, on tänä syksynä jouduttu käymään koulutuskuntayhtymä Keudassa muutosneuvottelut, jotka ovat johtaneet henkilöstön irtisanomisiin. Myöskin opettajia on jouduttu koulutuskuntayhtymästä irtisanomaan, ja tämä on kyllä tässä ajassa todella surullista. Meidänkin hyvin toimiva koulutuskuntayhtymämme olisi kyllä ansainnut parempaa kohtelua valtiovalalta, ja vetää ihan surulliseksi se tilanne meidän omalla alueellamme. Toivoisin tässäkin suhteessa hallitukselta vielä vakavaa harkintaa, että onko tämä se tapa, jolla halutaan tässä maassa tehdä koulutuspolitiikkaa, sivistyspolitiikkaa ja rakentaa parempaa Suomea.

**Puhemies Jussi Halla-aho:** Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

**20.25 Hanna Holopainen vihr:** Arvoisa puhemies! Ammatillinen koulutus on aivan keskiössä siinä, kun mietitään vaikka meidän tuottavuuden kasvua, osaamisen kasvua ja kaikkia niitä tavoitteita, joilla rakennetaan Suomelle kestävää tulevaisuutta. Itsekin olen saanut paljon palautetta koulutuksen järjestäjiltä, käynyt myös tapaamassa heitä ja tutustumassa oppilaitoksiin. Se viesti on kyllä juuri sellainen, mitä edustajat täällä kuvasivat, että huoli on kova. Mielellään olisi toivottu työrauhaa, ja he kyllä suhtautuvat hieman epäilevästi siihen, kuinka nämä rahoituksen muutokset sitten oikeasti ohjaavat siihen, mitä tässä tavoitellaan.

Huoli on ehkä esimerkiksi erityisesti siitä, kun tiedetään, että ammatillisista oppilaitoksista valmistuvista pääsääntöisesti 90 prosenttia jää siihen lähialueelle ja moni järjestäjä sitten vastaa ja heidän harteillaan on ikään kuin kannatella koko alueen elinvoimaa ja kehitystä ja osaamisen kasvua. Heillä on tarve tehdä tiivistä, joustavaa yhteistyötä alueen yrityselämän kanssa, jotta sitten pystytään muodostamaan semmoisia ympäristöjä, joista esimerkiksi yritykset tietävät, että sinne voidaan vaikkapa nyt teollista tuotantoa tuoda ja sieltä osaajia löytyy. Nyt sitten on pelkona, että tämä malli jäykistää mahdollisuuksia toteuttaa tätä riittävällä joustavuudella. Pahimmillaan sillä on myös vahvoja aluepoliittisia vaikutuksia. Tästä on tietenkin iso huoli, jos sitten osassa Suomea esimerkiksi joihinkin osaamisaloihin ei enää osaajia kouluteta lainkaan.

Sitten erityinen huoli on noussut siitä, että ollaan samalla semmoisessa tilanteessa, että yhä useammalla opiskelijalla, joka tulee ammatilliseen koulutukseen, saattaa olla myöskin tarvetta oppimisen tukeen mutta myöskin erilaisia arjen hallinnan haasteita. Se viesti on tullut kaikilta koulutuksen järjestäjiltä, että se ilmiönä lisääntyy ja on lisääntynyt todella isolla vauhdilla. Heillä on huoli siitä, kun heillä on pyritty rakentamaan semmoisia toimintamalleja, että he pystyvät myöskin esimerkiksi yhteistyössä hyvinvointialueitten kanssa moniammatillisesti tukemaan näitä opiskelijoita niin, että he myöskin pystyvät valmistumaan. Nyt sitten osaltaan myöskin tämä hyvinvointialueiden taloudellinen tilanne haastaa mahdollisuutta kehittää tätä yhteistyötä. Tämä olisi kyllä semmoinen, mitä hallituksen mielestäni pitäisi tarkastella tarkemmin. Osalla alueista on kehitetty hyvin toimivia yhteis-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 104/2024 vp

työmalleja, mutta osassa se on vasta muotoutumassa, ja nyt tietysti, jos hyvinvointialueet eivät pysty toimintaansa kehittämään, riski on siinä, että tässä ei päästä eteenpäin.

**Puhemies Jussi Halla-aho:** Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

**20.28 Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Tässä edustajakollegat ovat nostaneet hyviä näkökulmia edellä jo esille. Jos me mietitään ammatillista koulutusta, niin kyllähän sieltä koulutuksen järjestäjiltä tuleva viesti on se, että tarvittaisiin rahoituksen ennakoitavuutta, tarvitaan riittävästi lähiopetusta ja tarvitaan oppimisen tuen riittävää rahoitusta.

Jos me mietitään viime hallituksen tekemää uudistusta tästä toisen asteen koulutuksen velvoittavuudesta tai oppivelvollisuuden iän pidentämisestä, niin on tietysti ihan selvää, että näinä aikoina ei pärjää, jollei ole ammattitaitoa. Sen takia tietysti se, miten me pystymme turvaamaan ja varmistamaan amisten riittävät resurssit, on avainkysymys, ja siihen nähden se, että hallitus on nyt leikkaamassa amiksilta 120 miljoonaa euroa, kenties vielä enemmänkin, on tietysti iso kolaus niin siihen oppivelvollisuuden hyvään suorittamiseen kuin tietysti juuri tähän rahoituksen ennakoitavuuteen, joka on se järjestäjien kaikkein suurin toive.

Me myös usein ajatellaan, kun me mietitään amiksia, että siellä kouluttautuisi nimenomaisesti nuoret, mutta todellisuudessa amiksissa on valtavan iso joukko aikuisopiskelijoita. Se on tietysti ihan ymmärrettävää, koska koko ajan erilaiset osaamistarpeet muuttuvat, tulee uudenlaisia ammatteja, vanhoja häviää, ja on silloin tietysti ihan itsestään selvää, että meillä täytyy olla kykyä myös opettaa aikuisia, ja aikuiskoulutus, jatkuva oppiminen, on niitä asioita, mihin pitäisi panostaa entistä enemmän.

Oikeastaan siihenkin nähden nyt esimerkiksi hallituksen puheet siitä, että nämä leikkaukset jollain tavalla kohdistettaisiin vain aikuisiin ja säästetään nuoret leikkauksilta, niin en oikein ymmärrä sitä logiikkaa, koska meidän pitäisi ammatillisen koulutuksen rahoituksesta kaiken kaikkiaan pitää hyvää huolta, jotta meillä on osaavia, ammattitaitoisia työntekijöitä ja jotta toisaalta niihin osaamistarpeisiin, jotka koko ajan muuttuvat, pystyisimme vastaamaan.

Siinä mielessä kyllä toivon todella, että hallitus pystyisi vielä pohtimaan näitä amiksiin kohdistuvia leikkauksia, koska toden totta osaamisen varmistaminen ja osaamistason varmistaminen ovat kyllä oikeastaan se ainoa avain menestyksemme.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.